

LÄKARE MOT KÄRNVAPEN

Nr 150 december 2017

UTGIVEN SEDAN 1981

www.slmk.org

**NOBELS
FREDSPRIS
TILL ICAN!**

ICAN - EN FRAMGÅNGSSAGA

NÅGRA RÖSTER OM FREDSPRISET

**KÄRNVAPENFÖRBUDET GER
REDAN EFFEKT**

**SVENSKA LÄKARE
MOT KÄRNVAPEN**
Nobels fredspris 1985

ETT HISTORISKT ÅR

Kärnvapenförbud – och så Nobels fredspris till ICAN

Ett historiskt år går till ända. I juli antogs kärnvapenförbudet och i december tilldelades vår kampanj, ICAN, Nobels fredspris för arbetet med förbudet. Vår förening har aldrig skördat större framgångar – tack vare alla de krafter som arbetat och stöttat föreningen i stort och i smått genom åren. Men än är inte tid att vila på våra tvåfaldiga Nobel-lagrar. Först när 50 länder ratificerat avtalet träder det i kraft. Vi vädjar nu till Sveriges läkare att ansluta sig till detta upprop för kärnvapenförbudet. Skriv under på www.slmk.org/uppprop och sprid uppropet till kollegor!

Som läkare är det vår uppgift att försvara mänskligt liv genom att förebygga sjukdom samt vårda och värna de sjuka. Ett kärnvapenkrig vore den yttersta humanitära och miljömässiga katastrofen. Både den omedelbara och långsiktiga påverkan på mänskligt liv och hälsa skulle bli av ojämlik omfattning och hota vår civilisations själva överlevnad. De medicinska åtgärder som skulle finnas tillgängliga vid ett kärnvapenkrig vore ytterst begränsade. Den enda boten mot kärnvapenkrigets fasor är preventivt arbete, som innebär ett totalt avskaffande av dessa massförstörelsevapen.

Det finns idag cirka 15 000 kärnvapen i världen. Av dessa står nästan 1 800 i beredskap för omedelbar avfyrning mot städer och civilbefolkning. Övertjugo år efter kalla krigets slut utgör ett kärnvapenkrig alljämt ett verkligt och allvarligt hot mot mänskligheten. Läkare har vittnat om kärnvapenkrigets konsekvenser alltsedan atombombarna över Hiroshima och Nagasaki. År 1981 bildades International Physicians for the Prevention

of Nuclear War (IPPNW) och fyra år senare tilldelades organisationen Nobels fredspris. Dess svenska förening, Svenska Läkare mot Kärnvapen (SLMK), bildades redan 1981 efter ett upprop i Läkartidningen av ordförandena för Svenska Läkarförbundet, Svenska Läkaresällskapet och ett stort antal professorer vid landets medicinska fakulteter.

”

I juli antogs kärnvapenförbudet och i december tilldelades vår kampanj, ICAN, Nobels fredspris för arbetet med förbudet. Vår förening har aldrig skördat större framgångar

Det humanitära perspektivet på användningen av kärnvapen har det senaste decenniet förändrat debatten om kärnvapen till att handla om global kollektiv mänsklig säkerhet. Detta har öppnat för den förbudsprocess som drivits av de kärnvapenfria länderna i nära samarbete med civilsamhället. International Campaign to Abolish Nuclear Weapons (ICAN) initierades av IPPNW år 2007 och har koordinerat över 460 organisationer i över 100 länder för att nå målet om ett kärnvapenförbud.

Vi ansluter oss tillbudskapet från World Medical Association, International Physicians for the Prevention of Nuclear War och andra humanitära organisationer i vår uppmaning till den svenska regeringen och riksdagen att skyndsamt underteckna och ratificera FN-avtalet som förbjuder kärnvapen, så att det kan träda i kraft och implementeras. ❖

Andreas Tolf

Ordförande för Svenska Läkare mot Kärnvapen
andreas.tolf@slmk.org

LÄKARUPPROPET

Vi vädjar till Sveriges läkare att ansluta sig till vårt upprop för kärnvapenförbudet!

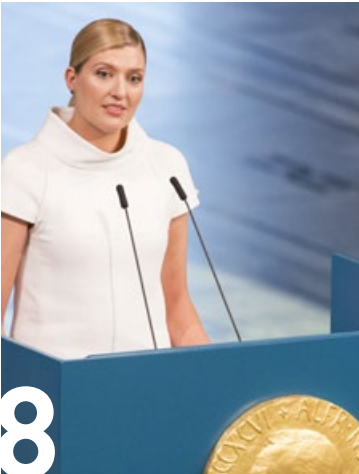
Skriv under på
www.slmk.org/uppprop
och sprid till kollegor!

Uppropet kommer att överlämnas till regeringen i samband med att utredningen om ett svenskt tillträde till kärnvapenförbudskonventionen redovisas, vilket sker senast den 31 oktober 2018. Därefter tas namnen på sidan bort.

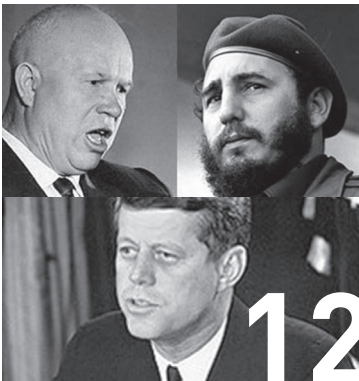
Om du har några frågor är du välkommen att höra av dig till
info@slmk.org.

4

8

12

INNEHÅLL

- 4 ICAN - EN FRAMGÅNGSSAGA
HISTORIK OCH TIDSLINJE
- 8 FREDSPRISET - CEREMONI
OCH FESTLIGHETER
- 12 TILLIT I INTERNATIONELLA
RELATIONER
- 6 NÅGRA RÖSTER OM FREDSPRISET
- 10 KÄRNVAPENFÖRBUDET GER REDAN EFFEKT
- 11 INTERVJU MED LARS-ERIK LUNDIN
- 14 BOKANMÄLAN / PÅ GÅNG / DETTA HAR HÄNT
- 16 INTERNATIONELL UTBLICK
- 19 STYRELSENS

Läkare mot Kärnvapen nr 150 december 2017
ISSN: 1400-2256 Upplaga: ca 4000 ex

Läkare mot Kärnvapen är en kvartalstidskrift
som ges ut av föreningen
Svenska Läkare mot Kärnvapen (SLMK)

SLMK är en av tio organisationer som ingår
i ICAN:s internationella styrgrupp.

Ansvarig utgivare: Jan Larsson
Linnég. 2 H, 753 32 UPPSALA
Tel 0725-66 87 25
E-post: jan.larsson@slmk.org

Red för detta nr: Jan Larsson, Ulf König,
Josefin Lind, Gabriel Holmbom, Clara Levin

Tryckeri: AM-tryck & reklam i
Hässleholm 0451-38 49 50

Layout: Gabriel Holmbom,
egdesign.gabriel@gmail.com

Manus till nästa nr skickas till:
Jan Larsson (adress ovan)

Prenumerationsärenden handläggs
av kansliet i Stockholm, adr se sid 18.

Tryckt på miljögodkänt papper.

Bankgiro 901-0901.

UTGIVNINGSPLAN

Nr	Manusstopp	Distribution
151	15 jan	feb 2018

FRAMSIDA:

På scen under Nobelpris konserten i Oslo,
Beatrice Fihn och ett 30-tals kampanjare
från hela världen. Foto: Jo Straube

**SVENSKA LÄKARE
MOT KÄRNVAPEN**
Nobels fredspris 1985

ICAN – en framgångssaga

Av Clara Levin

På en bar i Wien, en regnig kväll i maj i år firade vi att ICAN fyllde 10 år. Då, under den första förberedande kommittén av icke-spridningsavtalets översynscykel inför 2020 kändes det som om vi hade lång väg kvar.

Vi väntade alla på att det första utkastet av förbudsavtalet skulle släppas och vi var på något sätt fast där vi var. Den första omgången av förbudsförhandlingarna hade avslutats en månad tidigare och nästa förhandlingssession låg fem veckor framåt i tiden.

ICAN initierades genom ett mejl 2006 från Ron McCoy, tidigare co-president för *International Physicians for the Prevention of Nuclear War* (IPPNW), som menade att det borde startas en global gräsrotskampanj för kärnvapenedrustning. Han skrev i ett mejl till sina kollegor inom IPPNW: "We can call it an International Campaign

to Abolish Nuclear Weapons, with the acronym ICAN. Let's start working on this right now." IPPNW i Australien fångade upp idén. Inspirerade av den kampanj, *International Campaign to Ban Landmines*, som ett decennium tidigare spelat en så viktig roll för att förbudet mot personminor kom till stånd, startade de International Campaign to Abolish Nuclear Weapons, ICAN.

Under ett NPT-möte i Wien 2007 lanserades ICAN internationellt. Sedan dess har kampanjen växt och spridit sig över hela världen. Den leds idag av en internationell styrgrupp bestående av 10 partnerorganisationer världen över, av vilka SLMK är en. Idag, i december 2017, samlar ICAN 468 organisationer i 101 länder. Medlemsorganisationerna utgörs av allt från små fredsorganisationer till globala aktörer, vilka alla sluter upp under ett och samma mål, en kärnvapenfri värld.

Flera av ICAN:s partnerorganisationer har arbetat inom traditionella nedrustningsföretag under många år och har genom den erfarenheten förstått att det måste till något radikalt för att en verklig förändring inom kärnvapensfären ska kunna ske. Det var så förbudstanken skapades, grundad i kunskapen om de katastrofala humanitära konsekvenserna av en kärnvapenpendetonation.

Kärnvapen diskuterades under lång tid med tekniska referenser. Diskussionerna var distanserade från konsekvenserna av kärnvapenanvändning och det talades sällan om vad kärnvapen faktiskt är skapade för att göra – orsaka total förintelse. Vid översynskonferensen av icke-spridningsavtalet 2010 lyckades ICAN, tillsammans med ett antal stater och nyckelpersoner för första gången få in de humanitära konsekvenserna av kärnvapen i slutdokumentet. Staterna uttryckte "deep concern over the cata-

September 2006 IPPNW antar ICAN som en prioritet för sitt kommande arbete på världskongressen i Helsingfors och förbinder sig att lansera ICAN under 2007.

November 2006 Första ICAN-kontoret öppnar i Melbourne, Australien.

April 2007 ICAN lanseras internationellt i Wien under NPT PrepCom.

Maj 2010 Humanitära konsekvenser nämns för första gången i NPT:s slutdokument.

Mars 2011 ICAN öppnar sitt huvudkontor i Genève.

Mars 2012 *Don't bank on the bomb* (kampanj mot investeringar i kärnvapenindustrin) lanseras.

Mars 2013 Första civilsamhällesforumet, med 500 deltagare, hålls i Oslo i samband med den första statskonferensen om kärnvapnens humanitära effekter.

Februari 2014 Andra statskonferensen om kärnvapnens humanitära effekter hålls i Nayarit, Mexiko.

December 2014 Tredje statskonferensen om kärnvapnens humanitära effekter hålls i Wien. Andra civilsamhällesforumet hålls och 600 personer från ICAN är på plats. Den humanitära utfästelsen lanseras.

2016 *Open-ended working group*, en öppen arbetsgrupp, sammanträder i FN i Genève under 4 veckor spritt över året. Arbetsgruppen lägger fram en rekommendation om att söka få till stånd ett avtal om förbud mot kärnvapen. ICAN genomför ett kampanjmöte med 130 engagerade personer från 38 länder.

December 2016 Majoriteten av FN:s medlemsstater röstar ja till att starta förhandlingar om ett kärnvapenförbud 2017. ICAN arbetar aktivt med att sprida information till stater.

Mars och juni/juli 2017 Under cirka fyra veckor pågår förhandlingar i FN i New York om ett förbud mot kärnvapen.

7 juli 2017 FN:s konvention om ett förbud mot kärnvapen antas av en klar majoritet av FN:s medlemsstater.

20 september 2017 Konventionen om ett kärnvapenförbud öppnas för underskrift.

december 2017 ICAN tilldelas Nobels fredspris för "sitt arbete för att uppmärksamma de fruktansvärda humanitära konsekvenserna av all användning av kärnvapen, och för sina banbrytande ansträngningar att uppnå ett fördragsbaserat förbud mot sådana vapen".

strophic humanitarian consequences that would result from the use of nuclear weapons". Detta var starten för det humanitära initiativet som ICAN sedan dess har agerat blåslampa för.

Det humanitära initiativet tillsammans med ICAN har förändrat diskursen. Genom de faktabaserade konferenserna under 2013 - 2014 fastslogs att vi inte kan invänta kärnvapenstaterna utan de kärnvapenfria staterna måste gå före och visa vägen, genom ett globalt kärnvapenförbud.

Läkare mot Kärnvapen är en av de organisationer som driver ICAN i Sverige. SLMK sitter i ICAN:s styrgrupp och vi är på plats under alla internationella konferenser och möten tillsammans med ICAN. Under dessa möten koordineras vi och tilldelas olika uppgifter; det kan handla om att lobba stater, ansvara för sociala medier eller formulera ICAN:s ståndpunkter.

”

En av ICAN:s styrkor är att det är en kampanj som är uppbyggd av civilsamhället och drivs framåt av engagerade människor över hela världen.

2017 har varit ICAN:s och kärnvapenedrustningens år. ICAN har nått stor framgång med både ett färdigt förbudsavtal och Nobels fredspris. Bakom kulisserna har det varit ett krävande år med mycket hårt arbete. Det har varit arbetsamt, många har slitit sitt hår och det har varit nära till både skratt och tårar. Så här långt hade vi aldrig kommit utan det arbete som gjorts av alla dessa individer, organisationer och stater. Vi är tacksamma för allt som gjorts under året.

En av ICAN:s styrkor är att det är en kampanj som är uppbyggd av civilsamhället och drivs framåt av engagerade människor över hela världen. Den kraften är oslagbar. Inom ICAN bygger vi relationer, vi stöttar varandra och delar på bördorna. Varje engagerad person bidrar med sin expertis och det har fört kampanjen framåt. ICAN är ett exempel på att det går att förändra samhälle och internationell politik till det bättre.

Med den pondus som fredspriset ger och det verktyg som förbudsavtalet är, har vi nu en fantastisk möjlighet att driva arbetet framåt. Vi får inte tappa gnistan och ge upp, för nu har vi vår chans att påverka staterna att signera och ratificera FN:s konvention om ett kärnvapenförbud. När 50 stater ratificerat avtalet träder det i kraft. Det är vår tid nu och det ska vi vara stolta över! ❖

Några röster om fredspriset

TIM WRIGHT, ICAN AUSTRALIA

The prize provides important recognition to the tireless efforts of many thousands of ICAN campaigners around the world. It also shines a spotlight on the treaty that we worked so hard to achieve. The Nobel committee has sent a powerful message to the world: the total elimination of nuclear weapons is possible and urgent, and the treaty offers hope for a nuclear-free future. For me, the real prize is the treaty itself; the Nobel is just the icing on the cake.

In recent weeks, I have met with many diplomats from governments in Southeast Asia and the Pacific. They all congratulated ICAN on the prize. They recognize the new possibilities that this creates in bringing pressure to bear on those who wield these terrible weapons. I hope that the prize will inspire more countries to sign and ratify the treaty. In my own country, Australia, it has sparked a much-needed debate about our government's shameful support for nuclear weapons.

ICAN is a people's movement, and the prize belongs to all of us. We should use it to generate media attention, to secure meetings with our government leaders, to enlist the help of celebrities. I hope that it will motivate ordinary citizens to speak out against the nuclear menace and demand abolition. The prize presents us with an enormous opportunity to make great gains towards our goal. I expect that in coming months more nations will sign and ratify the treaty. But we will need to work hard to keep

up the momentum. I have no doubt that, in time, those nations that currently support nuclear weapons will change their stance and join the treaty. We must never give up hope. We achieved this treaty because we believed that change was possible. ❖

AKIRA KAWASAKI, PEACE-BOAT

I believe this award pays homage to every person and group who have been working relentlessly for a nuclear weapon free world. It honors the courage and devotion of ICAN's campaigners around the world of course, as well as these of Hibakusha, nuclear test survivors, and others exposed to radiation, along with the grassroots movement, and many governments around the world who have contributed to bringing about the Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons.

In Japan, the Nobel Peace Prize is a very important symbol. ICAN's receiving of the 2017 Award has filled many Hibakusha with joy that their cause is recognized. In that sense, it has created a sense of sympathy and commitment among the Japanese public.

I hope this Prize will help raise sustained awareness about the position of the Japanese government. Despite being the only country where nuclear weapons have been used during wartime, Japan refuses to support the Nuclear Weapons Ban Treaty and continues to rely on the US nuclear umbrella. Japanese citizens need to expose this contradiction and convince the government to change position.

This prize serves as an encouragement to people around the world to continue to push in the right direction. It boosts

grassroots campaigners to further mobilize. It helps garnering media attention. It nudges government officials to pay attention to what we say. It thus creates the dynamics that will allow us to get the required signatures and ratification for the treaty to enter into force, as a first step towards their elimination.

I hope that by acknowledging the significance of the treaty, the Nobel Peace Prize will encourage governments that have not yet signed or ratified the treaty to do so. It will also encourage us, members of ICAN and of civil society at large working towards nuclear abolition, to continue working relentlessly until the treaty becomes a strong international norm with global adherence and nuclear weapons are eliminated at last. ❖

**CRISTIAN WITTMAN, LATIN AMERICA
HUMAN SECURITY NETWORK**

For me it is the highest recognition of more than 13 years of work dedicated to humanitarian disarmament. It is also part of the Latin American collective construction of changes in our countries' positions and the leadership they have assumed during the process.

The attention given to the theme should serve as a lever to maximize awareness of the risk of an imminent catastrophe arising from an explosion of a nuclear weapon.

I believe that along with increased responsibility there will be an acceleration of the process of universalization of the Nuclear Ban Treaty. Perhaps this award would allow member countries of military alliances to accede to the treaty and reduce the strength of military doctrine based on such bad weapons. ❖

XANTE HALL, ICAN GERMANY

Now we are getting a lot more media attention which is extremely helpful for the cause. Especially good is that we are getting on TV more. We are also asked for our opinion on anything related to nuclear weapons and we are invited to speak at many events. This also has a down side because we don't have enough people to cover all the requests and we spend a lot of time just answering all the e-mails.

ICAN is now somebody and we should now grow into this new role which is bigger than before and use it to speak to the media and to politicians with a new confidence. Added to this, people want to work with us and give us more money. So, we have to provide the opportunity for them to become part of the campaign.

In Germany, we are concentrating on capacity-building and education. The work ahead of us is much harder than getting the ban treaty, which was hard enough. Now we have to get the treaty to do its magic so that nuclear disarmament can begin. In order to do this, we need to make the campaign sustainable and strengthen the network.

It is important to get the treaty known and establish it as a part of the body of humanitarian law. We are starting to talk to academic and research institutions to do this. And we need to get the treaty to enter into force. That means putting pressure on supportive governments to sign on the dotted line and to get parliaments to ratify. There are gaps in the international network in countries that have no campaigners. We need to visit those countries and speak to governments and parliamentarians or train new campaigners to do that. ❖

Intervju med Christina Vigre Lundius om att tilldelas två Nobelpris

Christina Vigre Lundius har varit engagerad i Läkare mot Kärnvapen sedan början av 1980-talet och har under åren gjort mycket för föreningen. Christina är ledamot i styrelsen sedan flera år och är kontaktperson för arbetsmiljön på kansliet. Christina sprudlar alltid av idéer och har ett stort hjärta vars värme sprider sig till många. Den 9 december åkte hon till Oslo för att delta i festligheterna kring Nobels fredspris. Detta är det andra fredspriset som hon och Läkare mot Kärnvapen tilldelats. Dubbel nobelpristagare – det är inte många som kan titulera sig så!

HUR GICK DINA TANKAR NÄR DU FICK HÖRA ATT ICAN TILLDELATS ÅRETS NOBELS FREDSPRIS?

Jag blev otroligt glad, överväldigad och hade svårt att förstå det. ICAN finns i så många länder och med så många organisationer, med så många människor... och alla har en del i detta pris!

HAR DU KUNNAT SMÄLTA DET?

Successivt har det blivit klart för mig, men det känns fortfarande överkligt.

KOMMER DU IHÅG HUR DU REAGERADE 1985 NÄR IPPNW TILLDELADES SAMMA PRIS?

Då, 1985, var det en ännu mer ofattbar upplevelse. International Physicians for the Prevention of Nuclear War, IPPNW, och Läkare mot Kärnvapen hade ju bara existerat i några år och några tankar på Nobels fredspris fanns inte. Efter Nobelpriset 1985 fick vi i Läkare mot Kärnvapen över 1000 nya medlemmar, det var en häftig känsla att se föreningen växa så mycket på så kort tid. Det betydde att vi hade gjort något rätt.

ÄR DET NÅGON SKILLNAD NU TYCKER DU?

ICAN har ju sitt ursprung i IPPNW och nu är vi en del av nästan 500 organisationer, det är ju en stor skillnad.

ATT LÄKARE MOT KÄRNVAPEN NU KAN TITULERA SIG MED TVÅ NOBELPRIS ÄR INTE ILLA, VAD TÄNKER DU OM DET?

Fantastiskt, förpliktigande och otroligt glädjande!

HUR KÄNNES DET ATT ÅKA TILL OSLO OCH NÄRVARA VID FESTLIGHETERNA?

Då jag blev sjuk dagen innan jag skulle resa till Oslo 1985 och var tvungen att stanna hemma så blir det extra fint att få vara med nu.

VAD MÅSTE VI KONKRET GÖRA NU INOM LÄKARE MOT KÄRNVAPEN, HUR GÅR VI VIDARE?

Fortsätta vårt gemensamma viktiga arbete med ökad kraft och med ett ökat självförtroende nå ut på ett ännu bättre sätt.

VAD BLIR VÅRT NÄSTA MÅL?

Ett tredje Nobelpris när samtliga kärnvapen på jord är skrotade!

NOBELS FREDSPRIS 2017

”För sitt arbete för att uppmärksamma de fruktansvärda humanitära konsekvenserna av all användning av kärnvapen, och för sina banbrytande ansträngningar att uppnå ett fördragsbaserat förbud mot sådana vapen,”

Utdrag ur Nobelkommitténs motivering.

FOTO: RALF SCHLESENER

▲ 10 december 2017 mottog ICAN Nobels fredspris. Oslo fylldes av engagerade människor som rest från hela världen för att fira priset och de fantastiska framgångar som kampanjen har åstadkommit. Rådhuset var till brädden fyllt och på TV världen över följde människor prisceremonin.

FOTO: JO STRAUBE

▲ Atombombsöverlevaren Setsuko Thurlow och ICAN:s internationella chef Beatrice Fihn tog emot priset å ICAN:s vägnar.

FOTO: JO STRAUBE

▲ Många människor har varit viktiga i arbetet med FN:s kärnvapenkonvention. På bild syns diplomater i bakgrunden och delar av ICAN:s styrgrupp längst fram.

Utdrag ur tal av
BEATRICE FIHN

The Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons provides the pathway forward at a moment of great global crisis. It is a light in a dark time. And more than that, it provides a choice. A choice between the two endings: the end of nuclear weapons or the end of us. It is not naive to believe in the first choice. It is not irrational to think nuclear states can disarm. It is not idealistic to believe in life over fear and destruction; it is a necessity.

All of us face that choice. And I call on every nation to join the Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons.

The United States, choose freedom over fear.
Russia, choose disarmament over destruction.
Britain, choose the rule of law over oppression.
France, choose human rights over terror.
China, choose reason over irrationality.
India, choose sense over senselessness.
Pakistan, choose logic over Armageddon.
Israel, choose common sense over obliteration.
North Korea, choose wisdom over ruin.

To the nations who believe they are sheltered under the umbrella of nuclear weapons, will you be complicit in your own destruction and the destruction of others in your name?

To all nations: choose the end of nuclear weapons over the end of us!

This is the choice that the Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons represents. Join this Treaty.

© THE NOBEL FOUNDATION, STOCKHOLM, 2017

Utdrag ur tal av
SETSUKO THURLOW

On the seventh of July this year, I was overwhelmed with joy when a great majority of the world's nations voted to adopt the Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons. Having witnessed humanity at its worst, I witnessed, that day, humanity at its best. We hibakusha had been waiting for the ban for seventy-two years. Let this be the beginning of the end of nuclear weapons.

All responsible leaders will sign this treaty. And history will judge harshly those who reject it. No longer shall their abstract theories mask the genocidal reality of their practices. No longer shall "deterrence" be viewed as anything but a deterrent to disarmament. No longer shall we live under a mushroom cloud of fear.

To the officials of nuclear-armed nations – and to their accomplices under the so-called "nuclear umbrella" – I say this: Listen to our testimony. Heed our warning. And know that your actions are consequential. You are each an integral part of a system of violence that is endangering humankind. Let us all be alert to the banality of evil.

To every president and prime minister of every nation of the world, I beseech you: Join this treaty; forever eradicate the threat of nuclear annihilation.

© THE NOBEL FOUNDATION, STOCKHOLM, 2017

▲ Rädde barnen i Norge anordnade en fredsprisfest där Beatrice Fihn och norska kronprinsessan Mette Marit deltog.

▲ På lördagen, dagen innan prisceremonin, hölls ett kampanjmöte. 170 deltagare från hela världen samlades och firade och planerade för framtiden.

▲ Glada medlemmar i ICAN:s styrgrupp poserar med medaljen och diplomet dagen efter Nobeldagen. FOTO: RALF SCHLESENER

FOTO: JO STRAUBE

▲ På kvällen på Nobeldagen anordnades ett fackeltåg för ICAN. Beatrice Fihn och Setusko Thurlow stod på Grand Hotels balkong och tog emot människornas jubel.

FOTO: JOSEFIN LIND

▲ Ordförande Andreas Tolf och generalsekreterare Josefin Lind representerade Läkare mot Kärnvapen på banketten.

▲ På måndagen, dagen efter Nobeldagen, anordnades en konsert för ICAN. Det var en fantastisk konsert och fullt med folk. Värd för showen var David Oyelowo och artisterna som uppträdde var Sigrid, Zara Larsson, Matoma och inte minst John Legend som spelade på ett piano som finns kvar sedan atombombningarna av Hiroshima och som hade flugits till Norge för detta tillfälle.

▲ Det var en magisk kväll! ICAN fick stående ovationer. Konserten direktsändes och sågs av 4 miljoner människor.

▲ Zara Larsson uppträdde på konserten och hyllade ICAN.

FOTO: JO STRAUBE

LÄKARE MOT KÄRNVAPEN #150

▲ På scenen uppträdde även Le Petit Cirque, en mänsklig cirkus som består av unga och unga vuxna som hämtar inspiration från en färgsprakande sagovärld.

KÄRNVAPENFÖRBUDET

ger redan effekt Av Josefin Lind

Trots att det är en lång väg att gå innan FN:s konvention om kärnvapenförbud träder i kraft vill jag hävda att avtalet redan har gett effekt och redan påverkar såväl kärnvapenfria länder som kärnvapenstater och stater som anser sig vara skyddade av kärnvapen. Idag har tre stater ratificerat avtalet (förpliktat sig att följa konventionen och startat processen med att implementera det i nationell lagstiftning) och det krävs 50 för att avtalet ska träda i kraft.

Processen fram till att avtalet antogs i somras har inneburit en lång och mödosam resa. Kärnvapenfria stater har tagit kommandot över diskursen kring kärnvapen och omformulerat den till att domineras av mänsklig säkerhet och konsekvenser av kärnvapen; de har på detta sätt demokratiserat nedrustningsarbetet. Hela den här processen har varit framgångsrik i att sätta press på kärnvapenstaterna att försvara sina innehav av massförstörelsevapen och även utmanat de allierades tro på kärnvapen som säkerhetsskapande. Detta har polariserat debatten och tydliggjort vilka som vill ha en värld fri från kärnvapen och vilka som förespråkar status quo med risk för spridning och kärnvapenanvändning som följd.

De allra flesta stater fokuserar på kärnvapenförbudet i sina anföranden, oavsett om de har varit med i processen eller ställt sig utanför. USA:s nedrustningsambassadör Robert Wood höll USA:s anförande om kärnvapen under första utskottet och hans tal handlade till nittio procent om förbudet. Det är omöjligt för USA att förbli oberört; man måste förhålla sig till förbudet oavsett om man sympatiserar med det eller inte.

En amerikansk bank (Amalgamated Bank) tillkännagav som första amerikanska bank dagen då kärnvapenförbudet öppnades för signering, att man har antagit en policy mot investeringar i kärnvapen. Kärnvapenförbudet har således också redan gett effekt när det gäller finansiering av kärnvapen. Banker börjar inse att de inte vill stå bakom ett massförstörelsevapen som en stor del av världen anser vara olagligt.

Kärnvapenstaterna och deras allierade kommer att göra allt som står i deras makt för att undergräva avtalet och försöka förhindra att det blir sedvanerättsligt bindande¹. Nato gjorde till exempel ett uttalande 20 september (då avtalet öppnades för signering) där de avslutade med "Thus we would not accept any argument that this treaty reflects or in any way contributes to the development of customary international law." Detta är just med sedvanerätten i åtanke. Många fler sådana uttalanden kommer vi nog att se framöver.

De kommande åren kommer att bli viktiga för avtalet och nedrustningen. Det är nödvändigt att fler stater signerar och ratificerar så att vi inte tappar farten och för att normbildningen mot kärnvapen ska stärkas. Vi ser redan att avtalet ger effekt och varje ny stat som signerar och ratificerar kommer att öka denna effekt, tillsammans med att stater offentligt deklarerar sin tilltro till avtalet och stärker dess legitimitet. I samband med nobelprisutdelningen kommer sannolikt en extra signeringsceremoni att hållas i New York som vi hoppas blir välbesökt och ytterligare stärker den faktiska effekten av FN:s konvention om kärnvapenförbud.

INGEN SVENSK SIGNERING INNAN KONSEKVENSERNA AV AVTALET UTRETTS

Efter att ha röstat ja till FN:s konvention om kärnvapenförbud den 7 juli skrev utrikesminister Margot Wallström en debattartikel i SvD om regeringens intentioner att signera avtalet för svensk del. Detta utlöste en mindre orkan av motstånd hos såväl borgerliga debattörer som borgerliga riksdagspolitiker. Kritiken varierade från att handla om avtalet och dess intentioner generellt till specifika detaljer i avtalet. Den röda tråden i kritiken rör de bi- och multilaterala militära samarbeten som Sverige har med kärnvapenstater och Nato-stater. Kritikerna menar att dessa samarbeten skulle äventyras om Sverige ansluts till kärnvapenförbudet. Vissa debattörer gick så långt som att framhäva PROBLEMET (!) med att kärnvapen inte skulle kunna införas på svensk mark sedan avtalet ratificerats.

Det är Sveriges regering som signerar internationella avtal, vilket mest är en internationell politisk markering att man har för avsikt att ratificera och implementera avtalet. Det ankommer sedan på riksdagen att ta beslut om ratificering. Efter detta implementeras avtalet formellt i svensk lagstiftning och praxis.

Regeringen har valt att tillsätta en utredning för att grundligt analysera avtalet och dess påverkan på bland annat svensk lagstiftning och våra militära och civila samarbeten samt hur avtalet går ihop med andra internationella avtal såsom NPT och EU-rätten. Lars-Erik Lundin, diplomat, som disputerat i statsvetenskap och internationella relationer, har utsetts att leda denna utredning. Läs intervjun med honom på nästa sida. Utredningen är planlagd att vara klar först efter riksdagsvalet, senast 31 oktober 2018.

Pressmeddelandet om utredningen finns på regeringens hemsida: www.regeringen.se/pressmeddelanden/2017/10/tillsattande-av-utredning-for-att-analysera-konventionen-om-ett-karnvapenförbud/

¹ Sedvanerättsligt bindande regler är regler som utvecklats över tid genom konsekvent agerande från stater och som stater själva är övertygade om att de är legalt bundna att följa. Alla stater måste följa de sedvanerättsliga reglerna. Exempel på sådana regler är rätten till liv och förbud mot tortyr. www.sakerhetspolitik.se/Sakerhetspolitik/Mansklig-sakerhet/Folkkratt/ Hämtad 2017-11-27

Intervju med Lars-Erik Lundin

av regeringen utsedd att utreda ett svenskt tillträde till kärnvapenförbudskonventionen

VEM ÄR DU?

I första hand är jag anknuten till fredsforskningsinstitutet SIPRI men är också aktiv i olika nätverk som Krigsvetenskapsakademien, OSSE-nätverket, m fl. Har skrivit en bok om Europa och säkerheten på engelska 2015 och publicerar mig då och då bl. a i nätmagasinet *Mänsklig säkerhet*.

Att jag har barn och barnbarn som rör sig över världen har klart påverkat min syn på säkerheten. Den är för mig en global, bred och långsiktig fråga där kunskap måste kombineras med empati. Det är ett privilegium att få återknyta till frågor som jag mötte som ung statsvetare och fredsforskare i början av sjuttioalet. Mitt yrkesval sammanhänger med traumatiska erfarenheter från ett år i Michigan i mitten av sextioalet. Många av mina skolkamrater skadades eller dog under Vietnamkriget Och redan så kort tid efter Kubakrisen debatterades det om kärnvapen borde sättas in i Vietnam.

Jag arbetade från 1976 med nedrustnings- och säkerhetspolitiska frågor hemma på UD men också utomlands fram till det kalla krigets slut. Under nittioalet blev det mest Europasamarbete inom OSSE (Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa) m.fl. regionala organisationer. Efter 20 år i UD började jag att 1996 arbeta på EU-nivå med ickespridning, OSSE, försvarssamarbete, förstöring av kemiska vapenlager och kärnvapen inom G8, minröjning mm. Sammanlagt blev det 8 år i Wien och 7 år i Bryssel. Lämnade Wien som EU-ambassadör 2011.

VAD ÄR DET DU SKA GÖRA?

Jag har ett år på mig att sätta mig in i ett stort material om kärnvapnen i ett brett säkerhetspolitiskt sammanhang och att lyssna på så många jag hinner

både inom och utom riket. En konsekvensanalys av kärnvapenförbudet kan inte göras statistiskt utan måste ta hänsyn till förändringar över tid i ett komplicerat samspel mellan olika faktorer. Jag närmar mig uppgiften med ödmjukhet och med en medvetet låg profil – ju mer man lär sig desto tydligare ser man kunskapsluckorna hos sig själv och andra.

VILKET MANDAT OCH VILKA RIKTLINJER ARBETAR DU UTIFRÅN?

Regeringen har fastställt breda direktiv som är offentliga (<http://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2017/10/tillsattande-av-utredning-for-att-analysera-konventionen-om-ett-karnvapenforbud/>). Min ambition är att utredningen skall uppfattas som mångsidig och trovärdig. Jag kommer att presentera mina egna slutsatser som underlag för politiska ställningstaganden.

VILKA SPECIFIKA KOMPETENSER TROR DU BLIR SÄRSKILT ANVÄNDBARA I DITT ARBETE?

Mitt intresse för säkerhetspolitik på bredden, inklusive min insikt att människor närmar sig säkerhetsproblemen från olika perspektiv som det gäller att försöka förstå för att nå fram. Mycket stora misstag har begåtts i den internationella säkerhetspolitiken inte minst efter det kalla kriget. Att lära av dem är för mig fundamentalt. Vetenskapen gör framsteg genom att lära av misstag. Samma borde gälla för säkerhetspolitiken.

VILKA FRÅGOR SER DU REDAN NU KOMMER ATT TA SÄRSKILT LÅNG TID ATT UTREDA?

Det svåraste är att bedöma hur kärnvapenfrågan påverkar och påverkas av en mängd olika faktorer och processer inom och utom olika länder.

KOMMER DU ATT DELREDOVISA DINA RESULTAT, KAN MAN FÖLJA DITT ARBETE PÅ NÅGOT SÄTT?

Det blir en skrift som publiceras under hösten 2018 – förhoppningsvis både på svenska och engelska. Jag tror att jag kommer att behöva den tiden.

▲ Lars-Erik Lundin kommer att under ett år sammanställa utredning om vilka implikationer ett svenskt tillträde till kärnvapenförbudet skulle ge.

Hoppas att huvudsakligen kunna bygga på öppna källor. Jag följer – som andra kan göra – vad som skrivs på ett flertal språk.

HUR SER DU PÅ KONTAKT MED CIVILSAMHÄLLET?

Ett välkommet måste, samtidigt som jag har respekt för svårigheterna att lyssna på alla röster samtidigt. Redan i Sverige finns ett mycket stort antal intressenter, aktiva från delvis olika utgångspunkter. Intresset är också stort i riksdagen och inom forskningsvärlden och givetvis inom försvarsmakten.

Jag är angelägen att ta del av material som publiceras på sociala medier och i pdf-form på nätet. På min egen hemsida www.lerlundin.org har jag lagt in en automatisk uppdatering av debatten på Twitter både på svenska och engelska. Särskilt viktigt underlagsmaterial kommer jag också att retweeta på mitt Twitterkonto @londil, dock inte i första hand debattmaterial.

Josefin Lind ställde frågorna

TILLIT I INTERNATIONELLA RELATIONER

Psykologisk forskning om hur risken för kärnvapenkrig kan minskas

Av Elisabet Södersten

Att fatta beslut om att använda kärnvapen, vare sig i försvarssyfte eller som angrepp kan aldrig vara rätt! Det påståendet kan följa på det förmodligen mest meningsfulla svaret på frågan: vem eller vilka kan egentligen ta sig rätten att använda kärnvapen, oavsett position? Ha makt att döda miljontals människor, skapa ett enormt fysiskt och psykologiskt lidande och framkalla oöverskådliga miljömässiga följder. Svaret är: ingen.

Det är önskvärt med mer forskning om vad som är tillitsskapande processer, sådana processer som kan göra det möjligt att förhindra att konflikter trappas upp till direkt våld eller i bästa fall helt förhindra att de uppstår. Hur tillit skapas har studerats mer på individnivå än på grupp- och storgruppsnivå. Över huvud taget är forskningen om tillit begränsad i jämförelse med den forskning som beskriver vad som sker när individer, grupper och storgrupper tar till våld.

Mot bakgrund av de hot som under den senaste tiden uttalats mellan stater som har kärnvapen är det av intresse att ge en bild av forskningsläget idag vad gäller hot, oro och beslutsfattande. Den psykologiska disciplinen kan bidra med kunskap. Här följer ett resonemang kring några studier och deras slutsatser samt förslag på hur den kunskapen kan användas förebyggande.

I studien *Human adaptation to danger* (Wallenius 2001) lyfter författaren fram att "de psykologiska processer som ett hot aktiverar ligger på olika medvetandenivåer... en del processer är automatiska och utanför medveten kontroll. Vissa processer är av emotionell natur och kan delvis kontrolleras. Ytterligare andra processer befinner sig

på en kognitiv nivå av mer avancerad men viljemässigt mer lättkontrollerad informationsbehandling." Vidare skriver Wallenius att situationsfaktorer får en förhållandevis större inverkan vid starkare hotnivåer.

Eftersom beslutsfattare på organisationsnivå också är individer kan man utgå från att de psykologiska processer som hot aktiverar också gäller dem. Författaren till studien ger en rekommendation till organisationer: skaffa rutiner för hur en organisation ska agera om en beslutsfattare uppenbarligen inte är kapabel att fatta bra beslut i stressade situationer.

”

Eftersom beslutsfattare på organisationsnivå också är individer kan man utgå från att de psykologiska processer som hot aktiverar också gäller dem.

I studien *Weapons of Mass Destruction* ger Michael Britton exempel på psykologisk kunskap som handlar om att bryta farliga mönster:

"Det som krävs för att kunna bryta ett mönster av farliga interaktioner mellan regeringar är att de relaterar till varandra på ett nytt sätt: det handlar om att ta ett gemensamt ansvar för den fara de tillsammans skapar... Detta tillvägagångssätt beskrevs av Blight och Lany i en studie där amerikaner, ryssar och kubaner tillsammans undersökte sina roller vid Kubakrisen 1962. Ju större förändring regeringar gör från att

agera till egen fördel till att tillsammans försöka förstå vad som gått fel och vad varje part själv kan göra för att få saker att kollektivt fungera bättre, desto sannolikare är det att regeringar kan upphöra med att göra världen så våldsam" (Britton 2001, Blight och Lany 1995).

Slutligen hävdas i sammanfattningen av studien *Trust, Cooperation, and Conflict: Neuropolitics and International Relations* att villigheten att acceptera internationella regler som begränsar beteenden och hjälper till att undvika konflikt är beroende av nivån av tillit, men "vår förståelse av tillit är outvecklad" (Kugler och Zak 2017).

Man kan önska att världen kunde bli kärnvapenfri utifrån att mänskligheten mognat och kommit till insikt om att kärnvapen på grund av sin oerhörda förintelsekapacitet skyndsamt måste elimineras. Där är vi dock inte än. Men det finns flera avtal och ett är det nya FN-avtalet om förbud mot kärnvapen *Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons*. Antalet länder som skrivit under detta avtal är betydligt större än antalet länder som har kärnvapen. Sett ur ett demokratiskt perspektiv väger detta ojämna förhållande tungt. När 50 stater ratificerat avtalet är det giltigt; förhoppningen är att detta ska ske inom ett år. Icke-kärnvapenländers befolkningar som psykologiskt sett länge levt i en slags gisslansituation med vad det känslomässigt inneburit, kan nu våga hoppas på andra tider. Avtalet om förbud mot kärnvapen ger hopp.

Arbetet med att förmå de länder som har kärnvapen att skriva under avtalet kommer säkerligen att ske på olika sätt. Ett sätt kan vara att lära av historien och uppdatera förhållningssätt och intentioner vid kommande konferenser med global säkerhet på agendan.

Utifrån vad som nämnts i studierna ovan kan man förslagsvis bjuda in representanter från kärnvapenländer till internationella konferenser och bjuda in till en diskussion om hur kärnvapenländerna kan ta ett gemensamt

▲ Det som krävs för att kunna bryta ett mönster av farliga interaktioner mellan regeringar är att de relaterar till varandra på ett nytt sätt: det handlar om att ta ett gemensamt ansvar för den fara de tillsammans skapar... Detta tillvägagångssätt beskrevs av Blight och Lany i en studie där amerikaner, ryssar och kubaner tillsammans undersökte sina roller vid Kubakrisen 1962.

ansvar för den fara som de i och med sitt innehav av kärnvapen tillsammans skapar. Man skulle då också kunna diskutera hur länder och regeringar kan skaffa rutiner för hur de bör agera om vissa beslutsfattare uppenbarligen inte fattar bra beslut i stressade situationer (t.ex. genom att hota med kärnvapen). Vidare föreslås att resursstarka stater, för allas säkerhet, finansierar ny forskning om tillitsskapande psykologiska processer i relationer samt tillämpar forskningsresultaten i diskussioner vid konferenser. Det uttalade syftet här är att öka villigheten hos kärnvapenländerna att acceptera internationella regler som begränsar beteenden och hjälper till att undvika konflikt.

För att kunna hantera motstridigheter och känslor under långa och arbetsamma psykologiska processer skulle ett sådant arbete kräva god härbärgeringsförmåga¹ hos de diplomater som håller i diskussionerna. Syftet med arbetet skulle vara att skapa och utveckla den tillit som för närvarande saknas mellan kärnvapenländerna (och deras allierade), för att de ska kunna våga skriva under förbudsavtalet, ratificera det och eliminera sina kärnvapen.

Om man tillsammans i världssamfundet kunde åstadkomma en förändring i förhållningssätt och i synen på kärnvapen vore det en stor framgång i arbetet för ett totalt avskaffande av kärnvapnen.

En del ser kärnvapen som säkerhets-skapande. Man skulle kunna se det förhållningssättet som någon form av psykologisk försvarsmekanism för att kunna hantera dissonansen mellan att ha en tilltro till kärnvapen samtidigt som man har en insikt om att kärnvapnen kan leda till ömsesidig förintelse; eller man kan se det som något som utgår från en ensidig tanke att "detta kommer inte att hända här". Sådana resonemang bör diskuteras närmare för att om möjligt bli vetenskapligt belysta.

Det finns andra psykologiska processer som man i detta sammanhang kan hoppas på, såsom en normförändring utifrån oviljan att bli stigmatiserad som kärnvapenland i strid med förbudsavtalet. Det skulle kunna innebära att fler och fler stater inklusive nuvarande kärnvapenstater ansluter sig till avtalet, och vi skulle äntligen få uppleva ett psykologiskt paradigmskifte från användandet av direkt och strukturellt våld för att upprätthålla makt till ett fredligare sätt där tillit får spela en central roll.

Det tar tid men för många, väldigt många, människor vore det oerhört glädjande om kärnvapen kunde bli en parentes i mänsklighetens historia. Tänk om de nu levande som upplevt kärnvapnens katastrofala följder och de som föddes till vår gemensamma värld i en tid då det inte fanns kärnvapen, tänk

om de tillsammans med oss andra återigen skulle kunna få uppleva en värld utan kärnvapen! Den tanken, trots uppenbara hot, har återigen blivit möjlig.

Elisabet Södersten är psykolog och medlem i Läkare mot Kärnvapens vetenskapliga råd.

¹ Härbärgeringsförmåga (eng. containing): Förmåga att härbärgera starka känslor och konflikter som en annan person visar. Ref: Natur och kulturs Psykologilexikon, www.psykologiguiden.se

REFERENSER:

Blight, J. G., & Lany, J. M., (1995) Burden of nuclear responsibility: Reflections on the critical oral history of the Cuban missile crisis. *Peace and Conflict: Journal of Peace Psychology*, 1, 225-264.

Britton, M., *Weapons of Mass Destruction*, 2001. In: Christie, D. J., Wagner, R. V., DuNann Winter, D., *Peace, Conflict and Violence: Peace Psychology for the 21st Century*. New Jersey Pearson Education, pp 87-97.

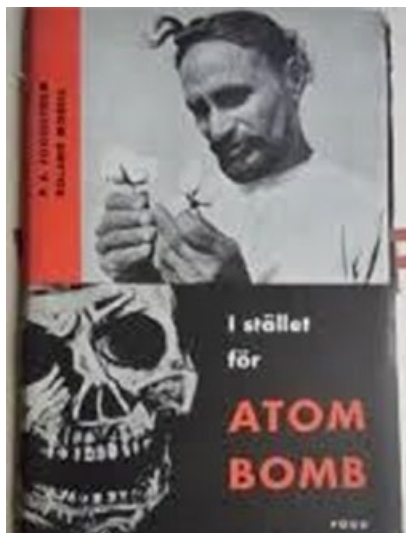
Kugler, J., Zak, P. J., *Trust, Cooperation, and Conflict: Neuropolitics and International Relations*, 2017. In: Yetiv S., James P. (eds) *Advancing Interdisciplinary Approaches to International Relations*. Palgrave Macmillian, Cham pp 83-114.

Wallenius, C., (2001) *Human adaptation to danger* Doktorsavhandling, Lund: Lunds Universitet. <http://tup.lub.lu.se/record/41424>

White, R., (1984) *Fearful warriors: A psychological profile of U.S. - Soviet relations*. New York: The Free Press, Macmillian Inc.

Översättning av citat från engelska, Elisabet Södersten

Boktips!

I STÄLLET FÖR ATOMBOMB, PER ANDERS FOGELSTRÖM OCH ROLAND MORELL, 1958

Nu var det 1958. Hela trängregementet beordrades till stora samlings-salen, även den lilla läkarplutonen, för försvarspolitisk information. Översten introducerade en talare, en civilklädd man som sades komma från någon stab eller institution i Stockholm. Han sträckte upp en tunn bok, *I stället för atombomb* av Per Anders Fogelström och Roland Morell. "Vilka av er har läst den här boken? Res på er!" Vi var tre eller fyra som reste oss. "Jaha, det brukar alltid vara några få tokar..." mumlade talaren, och sade något om att boken ville avskaffa försvaret. Jag viftade och började säga "men det vill dom ju inte, dom vill ange ett alternativt försvar", men jag tystades kraftfullt av översten.

Detta hände sig vid den tiden då "Stora bullret", general Nils Swedlund, var Sveriges överbefälhavare. Han uttryckte under ett sammanträde i generalstaben uppfattningen att kvinnorna som var emot atombomberna, dom kunde man ju inte tala förstånd med, men "de värnpliktiga har vi ju i vår hand".

Per Anders Fogelström presenterar sig i bokens förord som pacifist medan Roland Morell är reservofficer. De

refererar i boken koncist och sakligt debatten kring kärnvapen i det svenska försvaret.

Uppfattningen om det militära läget var bland militärer och försvarsdebattörer, att det knappast fanns någon risk för ett isolerat anfall på Sverige, men Sverige kunde dras in i en konflikt mellan blocken. Precis som idag alltså. Skulle ett starkt svenskt försvar avskräcka fienden från att inta Sverige i det sammanhanget? I så fall krävdes ett starkare försvar och högre försvarsutgifter. Många menade, liksom överbefälhavaren, att kärnvapen skulle kunna avskräcka från anfall. Författarna däremot menar att om vi anskaffar kärnvapen skulle en stormakt ändå alltid ha mångfalt mer, och ju fler kärnvapen vi har, ju fler skulle användas mot oss.

Fogelström och Morell hade ett alternativ: "Den svenska ambulansen". Sverige skulle bli ett land som tog itu med världens problem, med fattigdom och katastrofer, och göra insatser för att hjälpa krigens offer. De pengar som nu användes till militära ändamål skulle användas till internationell hjälp. Verksamheten skulle försiggå under FN-flagg. Sverige skulle begära vänskapspakter för neutralitet och okränkbarhet från andra länder. Värnplikten skulle bibehållas, men de värnpliktiga skulle arbeta med hjälpsatser. De välutbildade svenska militärerna skulle kunna göra stor nytta i dessa sammanhang. Sverige skulle på detta sätt bli internationellt erkänt som ett land som är verkligt neutralt, och få en ställning i världen som skulle göra det särskilt förkastligt att angripa oss. Beteckningen "en moralisk stormakt" skulle inte låta löjväckande och hycklande, som det gör idag när vi exporterar vapen i stället för fred.

Boken blev mycket läst och omskriven, delvis förlöjligad, men hundratals diskussionsmöten hölls. Aktionsgruppen mot svensk atombomb, AMSA, som bildades 1958, använde bokens argument. En opinionsundersökning

1957, innan boken och AMSA fanns, visade att en majoritet av svenska folket ville ha atombomber; år 1959 hade stödet minskat till 29%.

Hur hade det ha gått om Sverige bytt sitt militära försvar mot ett moraliskt? Alla är nu överens om att det var bra att vi inte skaffade atomvapen. Men "Den svenska ambulansen"? Tänk efter: skulle verkligen någon främmande makt vilja riskera den politiska kostnaden att angripa ett avrustat land, vars biståndsinsatser och fredsfrämjande arbete väckt respekt och tacksamhet? Ja, om tillgång till svenskt territorium skulle vara nödvändig för den främmande maktens överlevnad. Är ett sådant scenario rimligt? Man skulle i vart fall inte ta kontroll över Gotland "för säkerhets skull".

Jag minns vad en amerikansk överste sa till mig för trettio år sedan: "Doctor, the Swedish military hospital I saw in Somalia, that was the best I've ever seen. Man, send this kind of hospital to every war-torn place where it is needed, and you will be respected by every nation".

Gunnar Westberg

På gång

SEMINARIUM PÅ ABF

Nätverket för kärnvapenedrustning ordnar ett seminarium som följer upp kärnvapenförbudsprocessen tisdag den 30 jan 2018 kl 18 - 20 på ABF Stockholm. Talare blir Eva Walder, Maj Britt Theorin, Hans Blix och Josefin Lind. Samtalsledare Gabriella Irsten.

NPT PREPCOM I GENÈVE

Den 23 april till 4 maj hålls den andra förberedande kommittén för icke-spridningsavtalets översyn 2020. Denna gång möts parterna i FN i Genève. Läkare mot Kärnvapen kommer att vara på plats. Mer information kommer.

Detta har hänt

ICAN TRÄFFADE FN:S GENERALSEKRETERARE

I oktober träffade tre representanter från ICAN FN:s generalsekreterare António Guterres för att prata om FN:s konvention om förbud mot kärnvapen samt för att ICAN tilldelats Nobels fredspris 2017.

FÖRSTA UTSKOTTET

I vanlig ordning ägde första utskottet rum när FN:s generalförsamling träffades i oktober. Vi i Läkare mot Kärnvapen var som vanligt på plats under några dagar i mitten oktober. Det var tydligt att FN:s konvention om ett förbud mot kärnvapen redan har haft effekt då många stater lyfte upp positiva reaktioner och negativ kritik till avtalet och således måste förhålla sig till avtalet.

FEST I STOCKHOLM

Den 24 oktober anordnade vi en fest i Stockholm för att fira att ICAN tilldelats fredspriset. Beatrice Fihn från ICAN, Josefin Lind från Läkare mot Kärnvapen och Malin Nilsson från Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet höll tal på scen. Det blev en lyckad tillställning med många besökare. En speciell Nobeldrink hade skapats för tillfället.

▲ Beatrice Fihn (ICAN) tillsammans med Malin Nilsson (IKFF) och Josefin Lind (SLMK) på scen med varsin Nobeldrink.

BEATRICE FIHN PÅ BESÖK

Beatrice Fihn, chef för ICAN, var i Stockholm och medverkade i TV och träffade utrikesminister Wallström, Försvarsdepartementet och SIPRI. Ni kan se henne i Malou efter 10 på TV4 från 26/10 och i Morgonstudion på SVT play från 24/10.

▲ Ray Acheson, Beatrice Fihn och Tim Wright från ICAN träffade i oktober FN:s generalsekreterare António Guterres.

FOLDER OM KÄRNVAPEN

Vi har under hösten uppdaterat en folder om ett förbud mot kärnvapen. Den är enkel att ta med sig och dela ut. Vill du ha ett exemplar? Skicka ett mejl till info@slmk.org.

SAMTAL HOS FÖRENINGEN FÖR UTVECKLINGSFRÅGOR, FUF

Den 16 november deltog ordförande Andreas Tolf i ett samtal om kärnvapen och nedrustning hos Föreningen för Utvecklingsfrågor, FUF, tillsammans med Gabriella Irsten från Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet, IKFF.

VI-SKOGEN

Varje år skänker vi i Läkare mot Kärnvapen pengar till Vi-skogen som klimatkompensation för våra resor och för vårt arbete. Pengarna går till att plantera träd samt till utbildning inom trädplantering och hållbart jordbruk. Att plantera träd skapar en hållbar miljö och bättre levnadsförhållanden för människor i drabbade områden. Vi-skogen arbetar i östra Afrika, närmare bestämt Uganda, Rwanda, Kenya och Tanzania. För mer information: www.viskogen.se

MISSA INTE!

ANIMERAD FILM OM KÄRNVAPEN

Tillsammans med Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet, IKFF, har vi tagit fram en informationsfilm om kärnvapen. Filmen är två minuter lång och ni hittar den på vår hemsida, WWW.SLMK.ORG
Tack till Hedvig Ahlberg som animerat och skapat filmen!

ATOMBOMBSPODDEN

Du missar väl inte vår populära podd Atombombspodden, snart finns avsnitt sex ute. Du hittar den fortfarande på vår hemsida och på

[SOUNDCLOUD.COM](https://www.soundcloud.com)

– sök på Svenska Läkare mot Kärnvapen så kommer du rätt.

THE LANCET UPPMÄRKSAM- MAR NOBELPRISET TILL ICAN

Den 7 juli i år antog FN avtalet om förbud för kärnvapen (the Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons). Och den 6 oktober kungjorde den norska Nobelkommittén att Nobels fredspris i år går till the International Campaign to Abolish Nuclear Weapons, ICAN, som startades av läkarrörelsen IPPNW. The Lancet är en av få medicinska tidskrifter som kommenterat fredspriset. Kommentarer liknar de i dagspressen: Nobelpriset ger prestige till ICAN och nedrustningsarbetet men att få med kärnvapenstaterna i arbetet kommer att bli svårt. Det är emellertid tydligt att kärnvapenstaterna är stressade av framgångarna för ICAN.

I samma nummer av Lancet finns det också en artikel om förbudsavtalet av Andy Haines och Ira Helfand från IPPNW. Elektronisk (PubMed) och manuell sökning av andra tidskrifter gav inga träffar om fredspriset.

Andy Haines, Ira Helfand. Treaty to prohibit nuclear weapons: towards safeguarding humanity. Lancet, October 21, 2017; 390:1819-1820.
John Zarocostas. 2017 Nobel Peace Prize supports treaty to ban nuclear weapons. Lancet 21 October 2017;390(10105):e31.

UNDERSTRECKARE OM ICAN

Den 19 oktober publicerade SvD en understreckare (helsides-essä på SvD Kultur) om metoo-kampanjen och våldtäkter genom historien med början i antiken. Bra och viktigt, belönat med 1948 delningar.

Nästa dag var det min tur. Jag tecknade bakgrunden till ICAN och årets upplaga av Nobels fredspris. Hur många läste den? Jag vet inte, men den delades bara 46 gånger.

Varför delas en essä om hur kärnvapen kan utrotas bara en handfull gånger? Jag har skrivit debattartiklar i DN, SvD, AB och GP om kärnvapen och om svensk sjukvård. Artiklarna om sjukvård har ibland delats flera tusen gånger, de om kärnvapen mycket färre antal gånger. Suck.

Inge Axelsson. Atombomben kastar åter sin skugga över oss. SvD Kultur 2017-10-20.

DET PROGRESSIVA 1980-TALET

George Lundberg, amerikansk patolog och legendarisk tidigare chefredaktör för JAMA (och svenskättling), skrev i Medscape i oktober om läkarrörelsen mot kärnvapen under 1980-talet. Han, och andra, föreslog då ett intensivt utbyte på alla plan mellan USA och Sovjetunionen: mer turism, fler äktenskap mellan amerikaner och ryssar, fler gästforskare, mer kulturutbyte, mer handel och gemensamma affärsprojekt, för folk gillar inte att bomba slakten, vännerna eller egna företag.

George Lundberg avslutar sin krönika med att fråga: "Påstår jag att vi (USA) och många länder i FN bör göra en helomvändning när det gäller hantering av Nordkorea och Iran? Ja, det gör jag. Det finns inget medicinskt svar på kärnvapenkrig. Prevention är enda svaret."

Lundberg GD. There Is No Medical Response to Nuclear War. Medscape October 12, 2017.

Jag för min del (Inge A) anser att detsamma gäller förhållandet till Ryssland. Det kanske inte är så dumt att miljardärerna i Trumps regering i smyg handlar med Ryssland?

VAD VILL SVENSKARNA?

En Sifo-undersökning från oktober 2017 visade att 86 % av svenskarna ville att Sverige undertecknar FN:s förbud mot kärnvapen, 8 % sa nej och 6 % visste inte. Bland rödgröna väljare och alliansväljare är det 94 respektive 80 % som säger ja till ett svenskt undertecknande. Bland de 8 % nejsägare återfinns tyvärr många ledarskribenter och partiledare. Sifo-undersökningen har LMK fått ut från Olof Palmes Internationella Center.

<https://www.palmecenter.se/article/karnvapen-forbud/>

KAN KIM JONG-UN KONTROLLERA SINA KÄRNVAPEN?

Vi vet inte hur Nordkoreas kärnvapen ska kontrolleras. Kommer det att krävas klarsignal från Kim Jong-un själv eller blir avfyrandet delegerat till militärer? Kommer stridsspetsar och missiler att förvaras åtskilda eller kommer stridsspetsarna att vara monterade på missiler? Från amerikansk sida vore det, paradoxalt nog, bäst om USA lärde ut säkerhetstänkande och säkerhetsteknik till Nordkorea. Men i dagens värld verkar det omöjligt. Flera av Nordkoreas missiltester har varit misslyckade, t.ex. har missilen brutits sönder under färden nära Japan. Om en missil med kärnvapen exploderade på startplattan är det osannolikt men fullt möjligt att också kärnvapnet exploderade. Skulle Kim Jong-un då skylla på ett angrepp från USA och försöka skicka missiler mot USA?

Michael Auslin. Can Kim Jong-un Control His Nukes? New York Review of Books 2017-10-27.

▲ Den 27 november 1895 signerade Alfred Nobel sitt sista testamente där han upprättade priser "For the Greatest Benefit to Mankind". Alfred Nobel var intresserad av samhällsfrågor och var inspirerad av sin vän Bertha von Suttner när han upprättade fredspriset. I testamentet står det: "one part to the person who shall have done the most or the best work for fraternity between nations, the abolition or reduction of standing armies and for the holding and promotion of peace congresses".

REAKTIONER PÅ NOBELPRISET TILL ICAN

Detta årets fredspris har skapat en del uppmärksamhet och det har kommit många hyllningar, både från utrikesminister Margot Wallström, FN:s generalsekreterare António Guterres och Påven. "Now more than ever we need a world without nuclear weapons", uttryckte Guterres den 6 oktober.

Men det har inte bara varit positiva reaktioner. Mycket kritik handlar om att ICAN är naiva och idealister, att FN:s kärnvapenkonvention är tandlös och så vidare. I svenska tidningar har vi bland annat kunnat läsa att kärnvapen är nödvändiga för Sveriges säkerhet och att ICAN arbete är farligt för säkerhetspolitiken. Kanadas president Justin Trudeau vägrade att gratulera ICAN till fredspriset, men uttryckte gratulationer till Setsuko Thurlow för att hon skulle få ta emot priset å ICAN:s vägnar.

USA, Ryssland, Storbritannien och Frankrikes ambassadörer bojkottade prisutdelningen. De uttryckte att de är för en kärnvapenfri värld men att de inte stöttar ICAN:s sätt att arbeta och de stödjer inte FN:s kärnvapenkonvention.

NOBELKOMMITTÉN UPPHÖR MED INVESTERINGAR I KÄRN- VAPENINDUSTRIN

I samband med att ICAN tilldelats Nobels fredspris har Nobelkommitténs investeringar diskuterats. Kommittén har sedan länge kritiserats för oetiska investeringar och i oktober i år visade den norska organisationen Fremtiden i våre hender att Nobelkommittén har investeringar inte bara i kärnvapen utan även i företag kopplade till tobak och fossila bränslen. Även ICAN har sedan flera år kritiserat Nobelkommittén för dess investeringar i kärnvapenindustrin.

Första gången Fremtiden i våre hender lyfte fram Nobelkommitténs kontroversiella investeringar var redan för tolv år sedan. Ingen förändring har dock skett förrän nu, när det motsägelsefulla i att ge priset till en antikärnvapenorganisation samtidigt som man investerar i kärnvapenindustrin, gjort situationen ohållbar. Problemet har varit att man visserligen har etiska principer men inte alltid följer dessa. Kommittén har nu gått ut med att man ska säkerställa att alla oansvariga investeringar inklusive dem i kärnvapenindustrin avyttras snarast möjligt.

I ett brev till ICAN skriver Nobelstiftelsen att Nobelkommitténs investeringar i kärnvapen utretts under året och att kommittén senast mars 2018 kommer att ha gjort sig av med alla investeringar i bolag kopplade till kärnvapen. Nobelkommittén meddelar även att man har gått med i FN:s initiativ om principer för ansvarsfulla investeringar, vilket innebär att kommittén framöver kommer att ha en styrning med ett bredare perspektiv på hållbarhet och socialt ansvar.

Vi uppskattar att Nobelkommittén avslutar sina investeringar i bolag kopplade till kärnvapen och att man framöver kommer ta mer ansvar för sina investeringar. Och vi glädjer oss åt att kärnvapenförbudet och Nobelpriset fått positiva verkningar på kärnvapenindustrin.

ORGANISATIONER MOT KÄRNVAPEN

SVENSKA LÄKARE MOT KÄRNVAPEN - SLMK

Vi är den svenska sektionen av International Physicians for the Prevention of Nuclear War (IPPNW) som är en bred internationell organisation med 150 000 medlemmar, som har en kärnvapenfri värld som gemensamt mål. I Sverige är vi idag nästan 2 600 läkare och medicinstudenter som är medlemmar. Dessutom har vi associerade medlemmar från yrkesgrupper som liksom läkare vill värna liv och hälsa, nämligen tandläkare, forskare, ingenjörer, sjuksköterskor, sjukgymnaster och biomedicinska analytiker.

Både Svenska Läkare mot Kärnvapen och IPPNW är politiskt och religiöst obundna organisationer med målet att avskaffa kärnvapnen genom att sprida saklig information om vapnens medicinska effekter.

Som medlem får du tidningen Läkare mot Kärnvapen 4 gånger/år. Det är den enda svenska tidskriften om kärnvapen.

Vårt arbete finansieras till ca 80 % av medlemsavgifter. Utan detta stöd skulle vi inte kunna agera så självständigt och vetenskapligt trovärdigt som vi gör idag. En stark röst för de humanitära och medicinska nedrustningsargumenten är nödvändig i dagens kärnvapendebatt. Vi är den rösten, tack vare en engagerad läkarkår. Medlemsavgiften är 290 kr/år för läkare och 200 kr/år för associerade medlemmar. Alla studenter betalar 100 kr/år. Bankgiro 901-0901.

Du hittar oss på webben: www.slmk.org eller [facebook.com/SLMK.1981](https://www.facebook.com/SLMK.1981)

Som associerad medlem deltar du i verksamheten och har samma förmåner som ordinarie medlemmar, med den enda skillnaden att du inte kan inneha en styrelsepost.

INTERNATIONELL KAMPANJ FÖR ETT KÄRNVAPENFÖRBUD

2007 lanserade IPPNW en bred kampanj för kärnvapnens avskaffande som getts namnet ICAN – International Campaign to Abolish Nuclear Weapons. Idag samlar den över 468 organisationer i fler än 101 länder som ställt sig bakom kampanjens krav på ett internationellt avtal som förbjuder kärnvapen. I Sverige medverkar elva stora freds- och miljöorganisationer i ICAN som drivs av initiativtagaren Svenska Läkare mot Kärnvapen.

www.icanw.org | [facebook.com/icanw.org](https://www.facebook.com/icanw.org) | Twitter @nuclearban

DANSKE LÆGER MOD KERNEVÅBEN - DLMK

Bestyrelsen består af: Klaus Arnung (formand), Niels Dahm (kasserer), Alexandra Schou (International Councillor), Adeel Riaz Ahmed (web-master) og Povl Revsbech (sekretær). Bent Pedersen er revisor.

DLMK, e-mailadresser och telefonnummer:

Alexandra Schou, København, 27218115, alixschou@hotmail.com
Niels Dahm, Faaborg, 62618361, dahm@avernak.dk
Povl Revsbech, Brabrand, 86264717, povl.revsbech@gmail.com
Adeel Riaz Ahmed, Albertslund, 23370484, adeel165@yahoo.com
Klaus Arnung, Vedbæk, 45661181, k.arnung@dadlnet.dk
Sarah Ndoni, København, 50247452, ndoni_sar@hotmail.com
Marianne Kromann, København, 60219217, marianne_kromann@hotmail.com

KANSLI

Generalsekreterare

Josefin Lind
08-400 204 83
0738-03 05 07
josefin.lind@slmk.org

Ekonomi- och medlemsansvarig

Jane Földes (vikarie)
08-400 204 83
jane.foldes@slmk.org
medlem@slmk.org

Projektledare

Clara Levin
076-017 38 69
clara.levin@slmk.org

Svenska Läkare mot Kärnvapen
Norrfullsgatan 45
113 45 Stockholm

Kassör

Klas Lundius
Svenska Läkare mot Kärnvapen
Håkantorpsmölla
281 91 Perstorp
klas.lundius@slmk.org

Bli medlem!

Bli en del av den globala läkar-rörelsen för en kärnvapenfri värld! Genom att bli medlem visar du ditt stöd för arbetet och stärker den humanitära rösten i kärnvapendebatten. Sätt in medlemsavgiften på BankGiro 901-0901 och mejla till medlem@slmk.org.

Läkare: 290 kr / år
Läkarstuderande: 100 kr / år
Associerad medlem 200 kr/ år

Har du frågor om ditt medlemskap eller vill göra en adressändring? Skicka ett mejl till medlem@slmk.org.

Kallelse till årsmöte

Alla medlemmar är välkomna till årsmöte för
Svenska Läkare mot Kärnvapen

**LÖRDAGEN 20 JANUARI 2017 KL 14.00 - 15.00
PÅ NORDISKA FOLKHÖGSKOLAN I KUNGÄLV**

Om du vill delta i lunchen kl 1230 före årsmötet,
meddela per mejl till clara.levin@slmk.org!

TALARE EFTER ÅRSMÖTET (CA 15.30)

Efter årsmötet talar Stellan Vinthagen om Motstånd och opinionsbildning, särskilt beträffande förbudet mot kärnvapen. Stellan Vinthagen är professor i sociologi i Amherst, Massachusetts, med inriktning på "Non-violent Direct Action and Civil Resistance".

VALBEREDNINGENS FÖRSLAG TILL SLMK:S STYRELSE 2018

ORDFÖRANDE: Andreas Tolf, Uppsala
VICE ORDFÖRANDE: Martin Tondel, Malmö
VICE ORDFÖRANDE OCH IPPNW COUNCIL: Åsa Lindström, Eskilstuna
SEKRETERARE: Meit Krakau, Danderyd
KOORDINATOR: Leonore Wide, Saltsjöbaden

INTERNATIONELLA KONTAKTER:
Gunnar Westberg, Göteborg

ÖVRIGA LEDAMÖTER:
Bengt Larsson, Hudiksvall
Birgitta Sahlström Kastlund, Lund
Christina Vigre Lundius, Perstorp

STUDENTREPRESENTANT: David Victorin, Göteborg

SUPPLEANTER:
Ann Marie Janson Lang, Stockholm
Gösta Alfvén, Stockholm
Jan Larsson, Uppsala
Johannes Eldblom, Göteborg
Wenjing Tao, Stockholm

STUDENTSUPPLEANT: vakant

REVISION:
Föreningsrevisor: Bengt Lindell, Kalmar
Föreningsrevisors suppleant: Kristina Olofsson, Hudiksvall

Auktoriserad revisor: Christina Gotting, Stockholm
Auktoriserad revisor, suppleant: Eva Stein, Allegretto Revision AB

VALBEREDNINGEN HAR UTGJORTS AV:
Carin Odhner, Stocksund
Johannes Norberg, Skellefteå
Erik Wareborn, Malmö

**SVENSKA LÄKARE
MOT KÄRNVAPEN**
Nobels fredspris 1985

Avsändare:
Svenska Läkare mot Kärnvapen
Norr tullsgatan 45
113 45 Stockholm
Sweden

